

DENET DUYURU

Vergi

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us

Duyuru Tarihi : 26.03.2022
Duyuru No : 2022/033
Yayımlandığı Yer : www.muhasibetr.com - 24.03.2022

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

KAR DAĞITIMININ VERGİ YÜKLERİNDEN KAÇINILARAK, ŞİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALINMASININ ORTAYA ÇIKARACAĞI VERGİLER

ÖZET:

Ortakların kar dağıtımını yapmaktan kaçınarak şirketten cari hesap yoluyla para çekmeleri veya diğer nedenlerle cari hesapta borçlu durumda bulunmaları, kurumlar vergisi, kar dağıtım stopajı ve temettü vergisi şeklinde vergisel yükler ve/veya riskler oluşturmaktadır.

Bu yazımızda ortak cari hesabının borç bakiye vermesinden kaynaklanan vergi yükleri ve riskleri hakkında, ayrıntıdan kaçınılarak kolay anlaşılır tarzda bilgiler verilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER :

Ortak cari hesabı, örtülü kazanç, kurumlar vergisi, kar dağıtım stopajı, temettü vergisi, emsal faiz, kasa fazlalığı.

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2021 yılında 11,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.728 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 97.292 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

1. GENEL AÇIKLAMA:

Bilindiği üzere anonim ve limited şirketlerin kazancı kurumlar vergisine tabidir. (KVK Md 32)

Tam mükellef kurum olmayan ortaklara kar dağıtıldığında ayrıca %10 stopaj doğar. (GVK 94/6-b ve 4936 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı)

Türkiye’de mukim gerçek kişi ortak, elde ettiği kar payını beyan ederek temettü vergisi öder. (GVK 22/2, 85 ve 86)

ÖRNEK:

Özelliği olmayan 100 TL tutarındaki 2021 yılı kurum kazancının vergilenişi ve Türkiye mukimi gerçek kişi ortağa kar dağıtımını yoluyla şahsileştirilmesi kapsamındaki bahsi geçen vergiler aşağıda örneklenmiştir (yasal ihtiyatlar ihmal edilmiştir):

2021 yılı kurum kazancı	100 TL
2021 yılı kurumlar vergisi (%25)	25 TL
Kurumlar vergisi sonrası kar	75 TL
Kar dağıtımını stopajı (75x0,10)	7,5 TL (Kar dağıtımını yapılmadığı sürece bu stopaj doğmaz)
Temettü vergisi (%40 gelir vergisi oranı geçerli olduğu varsayımında) (75:2x0,40=15-7,5=7,5)	7,5 TL (Kar dağıtımını yapılmadığı sürece bu vergi doğmaz)

Görüldüğü gibi, 2021 yılında elde edilen ve 2022 yılında Türk gerçek kişi ortağa dağıtılan 100 TL’lik kurum kazancındaki toplam vergi yükü yaklaşık (25+7,5+7,5=) 40 TL olup bunun 15 TL’si kar dağıtıldığında ortaya çıkmaktadır.

Bazı gerçek kişi ortakların, KAR DAĞITIMI STOPAJINDAN (ve temettü vergisinden) KAÇINMAK İÇİN, kar payı almak yerine, ortağı oldukları ŞİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALDIKLARI görülmektedir.

Ortakların şirkete olan borçlarının büyümesinin bir nedeni de şirketin belgelenemeyen nakit çıkışlarının ortak cari hesabına yazılmasıdır.

Bazı şirketlerde, ortak cari hesabına kaydedilmesi gereken nakit çıkışları yapılmadığı için kasa bakiyesi gerçek para mevcudundan yüksek görünmekte ve

uygulamada bu durum “kasa şişkinliği” olarak isimlendirilmektedir. Kasa şişkinliği ortakların şirkete olan borcu olarak değerlendirilip buna göre aşağıdaki 2 nolu bölümde belirttiğimiz vergiler istenmektedir.

Bu yazıyı hazırlarken gözettiğimiz amaç, KAR DAğITMAK YERİNE şİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALMAK (veya kasa şişkinliği) şEKLİNDE YAYGIN OLARAK GÖRÜLEN UYGULAMANIN, VERĐİ KÜÇÜLTÜCÜ VEYA YOK EDİCİ DEğİL VERĐİ ERTELEYİCİ ETKİSİ OLDUĞUNU, BU ERTELEME UĞRUNA KATLANILAN VERĐİ YÜKLERİ VE RİSKLERİNİN BOYUTLARINI, BASİT VE KOLAY ANLAşILIR BİR LİSANLA ORTAYA KOYARAK, KAR PAYI DAğITMAK YERİNE şİRKETTEN BORÇ PARA ALMANIN SONUÇLARININ NET BİR şEKİLDE ANLAşILMASINI şAğLAMAKTIR.

2. şİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALMANIN SEBEP OLACAğI VERĐİ YÜKLERİ veya RİSKLERİ:

2.1. Ortağın Türkiye’de Mukim Gerçek Kişi Olması :

Türk gerçek kişi ortak (veya yabancı ortak) şirketin parasını faizsiz kullandığında bu paranın getirmesi gereken emsal (şirket kredi kullanıyorsa kredi faizi düzeyinde) faiz kadar, transfer fiyatlandırması yoluyla kar dağıtımı yapılmış sayılır.

- Ortağa faizsiz para kullandırmak şeklinde sağlanan menfaat yani “dağıtıldığı varsayılan kar” (emsal faiz) kanunen kabul edilmeyen gider olarak kurumlar vergisi matrahına eklenmesi gerektiği için kurumlar vergisi yükü veya riski doğurur. (KVK Md 13)
- Emsal faiz, net kar dağıtımı sayılarak yıl sonunda stopaj hesaplanması gerekir. (KVK Md 13/6)
- Yine bu varsayımsal faiz üzerinden %18 oranında KDV doğar. (KDV Md 27)
- Ortağın cari hesap yoluyla 2021 yılı boyunca faizsiz olarak kullandığı şirkete ait para miktarı 100 TL ve bu paranın emsal faizinin 20 TL olarak varsayılırsa, ortaya çıkacak vergi yükü (veya riski) şöyledir.

Kurumlar vergisi (20 x 0,25 =)	5 TL
KDV yükü (20x0,18=)	3,60 TL ⁽¹⁾
Örtülü kar dağıtım stopajı ((20+3,60):0,90=26,22x0,10=)	2,62 TL ⁽²⁾
TOPLAM VERGİ YÜKÜ (veya RİSKİ)	11,22 TL ⁽³⁾

ORTAK BORÇLARININ ŞİŞKİNLİĞİ, hemen fark edilebilen ve kolayca vergi-ceza tarihine konu olabilen yüksek ihtimalli bir risktir.

Bu nedenle **TAVSİYEMİZ**, gerçek kişi ortakların şirkete borçlu duruma geldikleri taktirde her yıl yukarıdaki vergi yüklerine veya risklerine maruz kalacaklarını dikkate almalarıdır.

2.2. Ortağın Yabancı Gerçek Kişi veya Yabancı Kurum Olması :

Yabancı (yurtdışında mukim) gerçek kişi veya yabancı kurumun bir Türk Şirketine ait parayı faizsiz kullanması halinde emsal faiz, şirketin vergiye tabi kazancına eklenir.

Bu varsayımsal kar üzerinden yıl sonunda brüte götürülerek kar dağıtım stopajı ödenmesi istenmektedir (ortağın mukimi olduğu ülke ile Türkiye arasında vergi anlaşması var ise, bu anlaşma kar dağıtım stopajı oranının daha düşük olmasını sağlayabilir). Para yurtdışında kullanıldığı için (bu işlemin hizmet ihracı sayılması nedeniyle) KDV doğmaz, Türkiye’de beyanı gereken temettü vergisi ortaya çıkmaz.

¹ Bu örneğe uyan durumlarda Maliye İdaresi KDV aramaktadır (KDV Kanunu’nun 27 nci maddesi). Fakat bazı uygulamacılar bu durumda KDV aranmaması gerektiğini savunmaktadır.

2 Örneğimizdeki 23,60 TL zaten brüt nitelikte olan bir tutardır. Bunun brüte götürülmesi şeklindeki Maliye İdaresi uygulamasına katılmıyoruz. Stopaja baz olacak rakamın bu örnekte 20 TL mi 23,60 TL mi olduğu da tartışılmaya müsaittir.

3 Örneğimizdeki 20 TL’nin veya 23,60 TL’nin ortak tarafından elde edilmiş kar payı olduğu ve bunun GVK’nun 22/2, 85 ve 86 ncı maddeleri uyarınca beyan edilmesi gerektiği görüşünde olanlar vardır. Bu görüşle hareket edildiğinde vergi yükü daha da artmaktadır. Örneğimize göre bu yük gelir vergisi oranı %40 olarak kabul edildiğinde $26,22 : 2 = 13,11 \times 0,40 = 5,24 - 2,62 = 2,62$ TL ‘dir.

Ortağın yurtdışında mukim, gerçek kişi veya yurtdışı kuruluş olması ve yukarıdaki örneğe uygun olarak 100 TL tutarındaki Türk Şirketine ait parayı TL borçlusu olarak bir yıl süreyle faizsiz kullanması halinde ortaya çıkacak vergi yükü (veya riski), emsal faizin 20 TL olduğu varsayımına göre, 2021 yılı için 5 TL kurumlar vergisine ilaveten ortağa sağlanan emsal menfaatin brüte götürülmesi sureti ile bulunan matrah üzerinden %10 oran (veya ilgili ülke vergi anlaşmasına göre daha düşük bir oran) ile hesaplanacak kar dağıtımını stopajı toplamıdır.

2.3. Ortağın Türk Kurumu Olması :

Bir Türk kurumunun başka bir Türk kurumundan faizsiz TL borç alarak kullanması, emsal faiz üzerinden KDV hesaplanmasını gerektiren bir durumdur. KDV gerektiğine göre, borçlu kurumun KDV indirimi yapabildiğini temin açısından alacaklı şirketin aylık periyotla KDV'li fatura kesmesi ve faiz sıfır olduğu için sadece KDV'nin muhasebeleştirilmesi gerekir.

Faizsizlik, transfer fiyatlandırması açısından emsale uygun olmamak anlamına gelir. Emsal faiz, alacaklı kurum kazancına KKEG olarak eklenir. Borçlu şirket açısından bu emsal faiz, örtülü olarak alınmış kar payı sayıldığı için iştirak kazançları istisnasına tabi olup kurumlar vergisi matrahına girmez.

3. CARİ HESAP AFLARI ve CARİ HESAP BORCUNUN AZALTILMA YOLLARI:

Kar dağıtımının vergi yüklerinden kaçınılarak, kar dağıtımını yerine borç para alındığı için veya şirketin belgelenemeyen nakit çıkışlarının ortak cari hesabına kaydedilmesi nedeniyle birçok şirkette ortak cari hesapları yüksek miktarlarda borç bakiye vermektedir.

Vergi yükü veya vergi riski yaratan bu sorunun giderilmesi amacıyla defalarca af hükümleri getirilmiştir.

Af kapsamında birçok firmada kasa fazlalıkları ve ortak borçları sorunu çözülmüş olmakla beraber, af kapsamına girmeyen veya aftan yararlandırılmayan cari hesap bakiyeleriyle, cari hesaplara yapılacak yeni kayıtlar yukarıdaki vergisel yük ve risklerin devamına neden olacaktır.

Bu yük ve risklerin önlenmesi için;

- Borçlu ortaklar şirkete olan borçlarını nakden ödeyebilirler,
- Bazı mallarını şirkete emsal bedel üzerinden satarak bu satıştan doğan alacaklarını borca mahsup ettirebilirler,
- Vergi yüklerine katlanıp kar dağıtımını yaparak, kar payı alacağını cari hesap borcuna mahsup edilebilirler,

- Sermaye azaltılmasına gidilerek, azaltılan sermayeden kaynaklanan alacağın cari hesap borcuna mahsubu da bir çözüm yoludur. (Ancak sermaye azaltılması halinde ve sermaye azaltılması nedeniyle vergi doğabileceği dikkate alınmalıdır. Maliye İdaresi sermaye azaltımlarında sermayenin terkiibindeki en yüksek vergiyi doğuran unsurun ön planda azaltıma kaynak teşkil ettiğini varsaymaktadır. ⁴

4. DİĞER HUSUSLAR :

- TL cinsinden borç para alıp kullanan ortak, Türk Şirketi ise ve emsale uygun oranda faiz aylık olarak KDV’li faturaya bağlanıyorsa vergisel açıdan risk yoktur. Ancak borcun örtülü sermaye niteliğinde olması (KVK Md 12) veya faizin emsale uygun olmaması (KVK Md 13), vergi yükleri veya riskleri yaratabilir.
- Ortaklar şirketten borç para alırken yeni Türk Ticaret Kanunu’ndaki BORÇLANMA YASAĞI hükümlerini (TTK Md 358) göz önünde tutmalıdırlar. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ve bunların yakınları hakkında da özel borçlanma yasağı hükümleri (TTK Md 395/2) dikkate alınmalıdır.
- Ayrıca, Türk Ceza Kanunu’nun 241. maddesindeki TEFECİLİK başlığı altında yer alan “ Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır” hükmünün göz önünde tutulması gerekir.

5. SONUÇ:

Ortakların şirkete borçlu durumda bulunmaları, vergi yükleri ve/veya riskleri getirmekte olup, cari hesap borçlarının oluşumunda ve devam ettirilmesinde, söz konusu vergi yüklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

NOT:

Yazarımızın bu makalesi Vergi Dünyası Dergisinin Şubat 2015 sayısında yayınlanmış olup, yazarımız tarafından Sitemiz için 18 Mart 2022 tarihi itibariyle güncellenmiştir.

⁴ Konuya ilişkin görüşlerimiz Lebib Yalkın Mevzuat Dergisinin Kasım 2009 sayısında yayımlanan “*ŞİRKETLERDE SERMAYENİN AZALTILMASI HALİNDE ORTAYA ÇIKABİLECEK VERGİLER*” başlıklı yazımızda belirtilmiştir.

(www.denet.com.tr/yayınlarımız/makaleler/mehmetmac/2009)

DENET DUYURU

Sayı : 2022/033